

4. Kobzarev V. A. Povyishenie effektivnosti samostoyatelnoy raboty studentov na osnove inoformatsionno-didakticheskogo obespecheniya prakticheskikh zanyatiy : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / V.A. Kobzarev. – Leningrad, 1988. – 16 s.
5. Dickinson L. Self-instruction in language learning Text. / L. Dickinson. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1993. – 200 p.
6. Gnitetskaya G. E. Didakticheskaya effektivnost kompleksnoy sistemyi organizatsii samostoyatelnoy raboty studentov mladshih kursov : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / G. E. Gnitetskaya. – K., 1990. – 150 s.
7. Moskalyuk O. I. Zagal'ni pidxody` do organizatsiyi samostijnoyi roboty` studentiv / O. I. Moskalyuk // Naukovi zapu`sky` Vinny`cz`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu im. M. Kocyuby`ns`kogo. Ser. : Pedagogika i psy`xologiya : zb. nauk. prac`. – Vinny`cya : Planer, 2010. – Vy`p. 31. – S. 96–100.
8. Gnitetskaya G. E. Didakticheskaya effektivnost kompleksnoy sistemyi organizatsii samostoyatelnoy raboty studentov mladshih kursov (na materiale podgotovki spetsialistov tehniceskikh vuzov): avtoref. dis...kand. ped. nauk: 13.00.01 / G. E. Gnitetskaya – K., 1990. – 20 s.
9. Gulaj O. I. Struktura navchal`no-metody`chnogo zabezpechennya pidgotovky` faxivciv u vy`shnij shkoli / O. I. Gulaj // Visny`k SevNTU: zb. nauk. pr. – Sevastopol`, 2012. – Vy`p. 127. Seriya: Pedagogika. – S. 6–10.

(переклад на англ. зроблено особисто автором статті).

УДК 577.3:378.14

МАКАРЕНКО Олександр

викладач, кафедра медичної інформатики, медичної і біологічної фізики, Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»,

вул. Шевченка, 23, м. Полтава, 36011, Україна

E-mail: makaren_2011@mail.ru

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті розглянуто та обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють формуванню мотивації до дослідницької діяльності у майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін.

Виявлено, що організація навчального процесу на засадах компетентнісного підходу є важливою педагогічною умовою розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів. Компетентнісний підхід, © Макаренко О., 2016

який реалізується за допомогою методів активного навчання, сприяє досягненню низки важливих з погляду розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів цілей: підвищенню їхньої пізнавальної активності; формуванню пізнавальної та професійної мотивації; ціннісного ставлення до медичної професії.

Ключові слова: мотивація, компетентнісний підхід, дослідницька діяльність, активне навчання, педагогічні умови, майбутні лікарі, природничі дисципліни.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до вимог закону України «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти, Програми розвитку медичної освіти до 2020 року, проблема становлення особистості майбутнього фахівця саме в період його навчання у ВМНЗ (вищому медичному навчальному закладі) розглядається як одна з пріоритетних. Особлива увага приділяється необхідності забезпечення продуктивної спрямованості особистості, актуалізації мотивів досягнення, посилення потреби в саморозвитку та самореалізації, а також на потребу підвищення адекватності завдань навчального процесу тим реальним завданням, які доводиться розв'язувати медичним фахівцям у своїй професійній діяльності.

У вищій медичній школі, на думку науковців, доцільні такі педагогічні умови, які сприяють формуванню мотивації навчальної активності студентів: вивчення професійної мотивації майбутніх спеціалістів; професійна спрямованість викладання фундаментальних дисциплін; орієнтація студентів на оволодіння змістом, формами, засобами і способами майбутньої професійної діяльності; введення модульно-рейтингової системи організації навчально-виховного процесу; дотримання принципів зв'язку теорії і практики, єдності навчання і виховання, послідовного моделювання у навчанні цілісного змісту професійної діяльності спеціаліста; забезпечення навчально-методичною, довідковою і науковою літературою, сучасною технікою; організація самостійної роботи студентів, що сприяє озброєнню їх раціональними прийомами розумової і навчальної діяльності.

Сьогодні діяльність кожного викладача повинна оцінюватися не лише з боку його педагогічної майстерності, але й з боку його вміння формувати та стимулювати творчу діяльність студентів, вміння допомогти спрямувати їх діяльність у потрібному напрямку.

У процесі розв'язування проблемних задач студенти набувають у співробітництві з викладачем нові потрібні знання. Таким чином, процес пізнання студентів при даній формі представлення інформації наближається до пошукової, дослідницької діяльності. За допомогою

проблемних ситуацій забезпечується розвиток теоретичного мислення, пізнавальний інтерес до змісту дисципліни та професійна мотивація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велика кількість вчених у своїх наукових працях приділяли увагу дослідженню природи, детермінації, структури мотиваційної сфери особистості та закономірностей її формування: В. Асєєв, Л. Божович, О. Запорожець, Є. Ільїн, Л. Ітельсон, О. Леонтьєв, С. Москвичов, С. Рубінштейн, Г. Щукіна та ін. Мотивацію навчальної діяльності досліджено в роботах А. Вербицького, В. Вергасова, Т. Габай, О. Гребенюка, О. Дусавицького, А. Маркової, В. Мільман, В. Моргун. Зокрема, різноманітні види мотивів та їх формування у ВНЗ (вищому навчальному закладі) вивчали О. Алексюк, С. Архангельський, І. Зайцева, А. Зерниченко В. Каган, Р. Кузовльова, В. Леонтьєв, Є. Павлютенков, Є. Спіцин.

На необхідності впровадження особистісно орієнтованого навчання як однієї з умов формування мотиваційної сфери особистості зазначали Г. Балл, І. Бех, Є. Бондаревська, С. Подмазін, О. Сібіль, О. Савченко, І. Якиманська.

У той же час, проблема формування мотивів дослідницької діяльності майбутніх лікарів не була предметом спеціальних досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування педагогічних умов, що сприяють формування мотивації до дослідницької діяльності у майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерною рисою ВНЗ України є недостатній рівень сучасної системи мотивації студентів. На наш погляд мотивація навчального процесу повинна включати комплекс стимулюючих та контролюючих мір. Центральне місце, звичайно, займає система стимулювання студентів, яка базується на системі мотивації. Однак мотиви не виникають самі по собі. В основі мотивів лежать певні внутрішні причини, які в більшості випадків не проявляються назовні у явній формі. Явною формою прояву причин тієї чи іншої поведінки людини є інтерес. Разом з тим мотиви виникають і під впливом зовнішніх причин. Такими причинами виступають стимули. Мотив визначається як стимул, відображений у свідомості людини як внутрішнє спонукання. Один і той же стимул може трансформуватися в різні мотиви і, отже, призвести до різних вчинків. Стимул визначається як зовнішній вплив на людину, що спонукає до цілеспрямованої дії. Щоб зуміти створити мотиваційне поле для навчання майбутніх лікарів, з урахуванням індивідуальних рис їхніх особистостей та майбутньої професійної діяльності, викладач повинен знати внутрішній мотиваційний спектр своїх студентів.

Класифікація мотивів навчання студентів: мотив пізнання; мотив свободи; мотив зручності; мотив визнання; мотив зниження ризику; мотив вигоди; мотив самореалізації; мотив співучасті.

У науковій літературі зазначаються два типи мотивації: матеріальна та моральна. Зупинимось детальніше на моральних напрямках мотивації.

Вони полягають у активізації навчального процесу самими студентами та науково-педагогічним персоналом шляхом впровадження нових форм, методів, засобів проведення занять, наприклад, проведення їх у формі обговорень, дискусій, мозкового штурму, дебатів, дебрифінгу, ділових ігор тощо. Теоретичні напрями удосконалення навчального процесу підготовки майбутніх лікарів передбачають наповнення занять нестандартними формами, методами і засобами. Серед даних засобів виділимо такі: застосування мультимедійних проекторів для проведення лекційних занять, що сприятиме більшій наочності викладеного матеріалу; використання у навчальному процесі сучасних інформаційних технологій, що обумовлено активним зростання ролі інформатизації на всіх рівнях управління організацією; наповнення навчального матеріалу цікавими та актуальними для студентів фактами у контексті досліджуваної теми; підготовка студентами доповідей на цікаві та обрані ними теми з наведенням прикладів роботи реальних вітчизняних та зарубіжних науковців; проведення занять у формі ділових ігор. Це формує у студентів навички оцінювання альтернативних варіантів, навички прийому певних рішень відповідно до поставленої мети та визначених цілей самим студентом у реальному навчальному процесі; заохочення студентів до обговорень, дискусій, проведення дебатів, що сприятиме вмінню працювати в команді та розвитку комунікативних умінь, що особливо важливо для майбутніх лікарів; розробка та впровадження ефективної системи стимулювання роботи студентів.

Природничі дисципліни ґрунтуються на експериментальній основі, що є важливим елементом формування інтересу, як нижчого рівня мотивації.

Негативною стороною застосування експерименту в навчальному процесі є повна заміна реальної демонстрації на віртуальну. І хоча заміна реального експерименту віртуальною демонстрацією відома досить давно, важливо, щоб проблема постановки експерименту вирішувалась за допомогою техніки нового покоління, яка дозволяє поєднати звичайний експеримент із новою інструментальною базою, піднімаючи тим самим експеримент на новий технічний рівень.

Порівняно з іншими методами, експеримент має певні переваги. Зокрема, дає можливість досліджувати об'єкти не лише в так званому чистому вигляді, а й в експериментальних умовах, що сприяє глибшому

проникненню в їхню сутність. Важливою перевагою є його повторюваність. У процесі експерименту необхідні спостереження, порівняння, вимірювання можна проводити стільки разів, скільки необхідно для одержання достовірних даних [1].

Великого значення надавав К. Д. Ушинський ролі експерименту при викладанні природничих наук: «Кожний дослід є гарною вправою для людської логіки ..., кілька фізичних або хімічних дослідів більше розвиває у вихованцеві правильність ... і гостроту спостережень, ніж сотні вправ, написаних за логічними категоріями» [2].

Незважаючи на певні недоліки, віртуальне середовище сприяє увазі і мотивації до навчання, підтримує дискусію між учасниками навчального процесу.

Пізнавальні інтереси можуть розвиватися, але можуть і затухати. Причиною затухання інтересу до навчання можуть бути виникнення великих труднощів, недоліки в методиці навчання, організації навчальних занять.

Вважаємо, що однією із важливих функцій викладача є стимулювання позитивної мотивації кожного студента в процесі організації різноманітних видів діяльності. Позитивною мотивацією навчальної діяльності студентів може бути створення викладачем проблемної ситуації, що спонукає студентів до пошуку вирішення проблеми, крок за кроком підводячи їх до мети. Для цього новий навчальний матеріал подається у формі проблемної задачі. У її умові є протиріччя, які потрібно знайти і вирішити [3].

Проблемно-дослідницький метод організації дослідницької діяльності студентів передбачає створення викладачем разом зі студентами проблемних ситуацій, спонукає їх до самостійної практичної роботи зі збирання та систематизації фактів, пошукової діяльності, організовує творчу, самостійну роботу, дає проблемні завдання із зазначенням мети роботи. При цьому формується високий рівень проблемності, властивий для діяльності в новій ситуації, алгоритм якої невідомий.

Одним із різновидів інноваційної методики в освіті є проблемне навчання, яке спрямована на розвиток самостійності студента. Основною ідеєю цього підходу є побудова навчальної діяльності через вирішення пізнавальних навчальних задач або завдань, що мають незаповнені місця, недостатні умови для отримання відповіді.

Проблемне навчання організовується на основі проблемних питань, задач, завдань і ситуацій. Засобом управління мисленням студентів є система заздалегідь підготовлених викладачем проблемних та інформаційних запитань.

Для створення проблемної ситуації можна використати наступні прийоми [4]: пряма постановка проблеми; проблемне завдання у вигляді питання; повідомлення інформації, яка містить суперечність, повідомлення протилежних думок з будь-якого питання; звернення уваги на те чи інше життєве явище, яке потрібно пояснити; повідомлення фактів, які викликають непорозуміння; співставлення життєвих знань з науковими; постановка питання, на яке повинен відповісти студент і зробити висновки.

Одним із шляхів активізації роботи студентів є використання структурно-логічних схем. Також активізація пізнавальної діяльності студентів можлива за допомогою опорних сигналів. Для кожної теми заняття розробляється лист з опорними сигналами та лист взаємоконтролю.

Важливо забезпечити у педагогічному процесі такі умови, щоб студенти не розчарувалися в обраній професії, сформували адекватне уявлення про її сутність, сприйняли її як засіб особистісної самореалізації. Особливою мірою це стосується студентів ВМНЗ, від професійної самосвідомості і компетентності яких невдовзі буде залежати здоров'я співгромадян. Саме високий рівень професійної спрямованості, ціннісне ставлення до професії спонукає майбутніх лікарів до постійного самовдосконалення, стимулює їхній професійний розвиток як поступове досягнення нових вершин, що забезпечують особистісну самореалізацію.

Одним із важливих чинників розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів є зміст і характер організації педагогічного процесу у ВМНЗ. Останній має забезпечувати не тільки засвоєння професійних знань і вмінь, але й стимулювати розвиток професійної мотивації студентів, їхньої професійної ідентичності, інтересів і ціннісного ставлення до майбутньої діяльності.

Нерідко навчання зводиться до передачі знань, вирваних із контексту майбутньої професійної діяльності, внаслідок чого вони втрачають особистісний смисл для студентів.

Ми пропонуємо один із шляхів вирішення цієї проблеми на заняттях з предметів природничо-наукового циклу.

Включення у навчальний процес різних елементів майбутньої професійної діяльності студентів. Найбільш адекватними для цього є методи активного навчання: розв'язування професійних завдань, аналіз ситуацій, проблемні методи, ділові та рольові ігри, дискусії, науково-дослідницька робота, тощо. У методах і формах організації навчання тією чи іншою мірою мають бути представлені реальні особливості медичної професії, завдяки чому у студентів формуватиметься ціннісне ставлення до неї, зміцнюватиметься професійна спрямованість. Навчальна діяльність стає особистісно значущою, оскільки в ній простежуються особливості

майбутньої професії, завдяки чому створюються реальні можливості для розвитку не тільки навчально-пізнавальної, але й професійної мотивації студентів. За такої умови навчальний матеріал набуває для них особистісного смислу, який виражається в переживанні професійної значущості засвоєваних знань і виконуваних дій, що, у свою чергу, є важливим чинником стимулювання пізнавальної активності студентів і формування у них ціннісного ставлення до медичної професії.

За умов такого навчання студенти не лише дізнаються про можливі способи використання фахових знань у майбутній діяльності, але й отримують можливість відразу ж під час занять оперувати ними. Педагогічна практика засвідчує, що активізувати пізнавальну діяльність студентів дуже важко, якщо навчальний матеріал не має відношення до їхньої майбутньої професії. Студенти зазвичай виявляють пізнавальну активність тоді, коли під час занять розглядаються проблеми, з якими їм доведеться зустрітися у майбутній діяльності. У цьому випадку пізнавальна діяльність майбутніх лікарів стимулюється прагненням до професіоналізму, інтересом до медичних проблем, шляхів та способів їх розв'язання, оволодіння ефективними методами і прийомами медичної діяльності.

Завдяки цьому знання сприймаються студентами не просто як набір певних наукових положень, а як засіб розв'язання професійних завдань. Такий підхід сприяє розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів, що не менш важливо, ніж засвоєння професійних знань, умінь і навичок.

Таким чином, за допомогою професійно зорієнтованих форм та педагогічних технологій у контекстному навчанні забезпечується перехід майбутніх лікарів від власне навчальної допрофесійної діяльності з одночасною трансформацією їхніх потреб, мотивів і ціннісних орієнтацій.

На наш погляд, саме методи активного навчання можуть забезпечити розвиток професійної спрямованості майбутніх лікарів у комплексі з формуванням їхньої практичної готовності до професійної діяльності.

Найбільший ефект у розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів можливий за умови комплексного застосування різних методів активного навчання з урахуванням можливостей моделювання за їх допомогою предметного і соціального контексту медичної діяльності.

Висновки. Отже, організація навчального процесу на засадах компетентнісного підходу є важливою педагогічною умовою розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів. Компетентнісний підхід, який реалізується за допомогою методів активного навчання, сприяє досягненню низки важливих із погляду на розвиток професійної спрямованості майбутніх лікарів цілей: підвищенню їхньої пізнавальної

активності; формуванню пізнавальної та професійної мотивації; ціннісного ставлення до медичної професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Губерський Л. В. Філософія : Навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; за ред. І. Ф. Надольного. – 7-ме вид., стер. – К. : Вікар, 2008. – 534 с.
2. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения / К. Д. Ушинский. – М. : Учпедгиз, 1945. – 565 с.
3. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности : учеб. пособие / С. Д. Смирнов – М. : Изд. центр «Академия», 2001. – 304 с.
4. Максименко С. Д. Методичні рекомендації «Науково-дослідницька діяльність студентів»: для слухачів ФПК викл. I-IV рівнів акредитації ВМНЗ України / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця, ф-т підвищ. кваліфікації викл., каф. заг. і мед. психології та педагогіки. – К. : [б. в.], 2013. – 63 с.
5. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирование личности / В.Г.Асеев. – М.,1976. – 158с.
6. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Евгений Павлович Ильин. – СПб. : Питер, 2006.–512 с.
7. Леонтьев В. Г. Мотивация и психологические механизмы ее формирования / В.Г. Леонтьев. – Новосибирск : ГП «Новосибирский полиграфкомбинат», 2002. – 264 с.
8. Дусавицкий А.К. Мотивы учебной деятельности студентов: Учеб. Пособие / Дусавицкий А.К. - Харьков: ХГУ, 1987.- 55 с.
9. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. / С.Л. Рубинштейн. - СПб. : Питер, 2004. – 713 с.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2016.

МАКАРЕНКО Александр

преподаватель, кафедра медицинской информатики, медицинской и биологической физики, Высшее государственное учебное заведение Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия»,

ул. Шевченка, 23, г. Полтава, 36011, Украина

E-mail: makaren_2011@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВАЦИИ К ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНЫХ ДИСЦИПЛИН

Резюме. В статье раскрыты и обоснованы педагогические условия, способствующие формированию мотивации к исследовательской

деятельности будущих врачей в процессе изучения естественных дисциплин.

Выявлено, что организация учебного процесса на основе компетентностного подхода является важным педагогическим условием развития профессиональной направленности будущих врачей. Компетентностный подход, который реализуется с помощью методов активного обучения, способствует достижению ряда важных с точки зрения развития профессиональной направленности будущих врачей целей: повышению их познавательной активности; формированию познавательной и профессиональной мотивации; ценностного отношения к медицинской профессии.

Ключевые слова: мотивация, компетентностный подход, исследовательская деятельность, активное обучение, педагогические условия, будущие врачи.

MAKARENKO Alexander

Lecturer, Department of Medical Informatics, Medical and Biological Physics, Higher State Educational Establishment of Ukraine «Ukrainian Medical Stomatological Academy»,

Shevchenko Street, 23, Poltava, 36011, Ukraine

E-mail: makaren_2011@mail.ru

FORMATION OF MOTIVATION TO THE RESEARCH ACTIVITY OF FUTURE DOCTORS IN THE PROCESS OF STUDYING NATURAL SCIENCES

Summary. The article reveals and substantiates pedagogical conditions conducive to the formation of motivation for the research activity of future doctors in the process of studying natural disciplines.

It is revealed that the organization of the educational process on the basis of the competence approach is an important pedagogical condition for the development of the professional orientation of future doctors. Competent approach, which is realized with the help of active learning methods, contributes to the achievement of a number of goals important for the development of the professional orientation of future doctors: increasing of their cognitive activity; formation of cognitive and professional motivation; value able attitude to the medical profession.

Key words: motivation, competence approach, research activity, active learning, pedagogical conditions, future doctors.

Abstract. In higher medical school, according to scientists, pedagogical conditions which promote the formation of motivation of educational activity of students are appropriate such: the study of professional motivation of future specialists; professional orientation of teaching basic subjects; orientation of students to master the content, forms, methods and means of future professional

activity; input module-rating system of the educational process; the principles of communication theory and practice, unity of training and education, consistent modeling of integrated learning content specialist professional activities; providing educational and methodological, reference and scientific literature, modern appliances; organization of independent work of students, contributing to arming their management techniques and mental training activities.

Many scientists in their scientific research works pay attention to nature, determination, motivational sphere of personality structure and patterns of its formation: V. Aseev, L. Bozovich, A. Zaporozhets, E. Ilyin, L. Itelson, A. Leontiev, S. Moskvychov S. Rubinstein, G. Shchukin and others. Motivation training activities is examined in the works of A. Verbitsky, V. Verhasova, T. Gabay, O. Grebenyuk, A. Dusavytsky, A. Markov, V. Milman, V. Morgun. In particular, various kinds of motives and their formation in high school were studied by A. Aleksyuk, S. Archangel, I. Zaitsev, A. Zernychenko W. Kagan, R. Kuzovlova V. Leontyev, E. Pavlyutenkov, E. Spitsyn.

On the need of introducing personality oriented education as one of the conditions of formation of motivational sphere of personality noted G. Ball, J. Bech, I. Yakymanska, A. Sybil, E. Bondarevskaya, S. Podmazin, O. Savchenko.

At the same time, the problem of motivation research future doctors was not the subject of special studies.

The aim of this work is the study of pedagogical conditions promoting formation of future doctors' motivation to research in the study of natural sciences.

The greatest effect in the development of future doctors' professional orientation is possible provided comprehensive use of using various methods of active learning based modeling capabilities to help them substantive and social context of medical practice.

Thus, the organization of educational process on the basis of competence approach in teaching is an important pedagogical condition for the development of professional orientation of future doctors. Competence approach implemented using active learning methods, contributes to a number of important terms of professional orientation of future doctors goals: improving of their cognitive activity; formation of cognitive and professional motivation; valuable attitude to the medical profession.

REFERENCES

1. Gubers`ky`j L. V. Filosofiya : Navch. posib. / L. V. Gubers`ky`j, I. F. Nadol`ny`j, V. P. Andrushhenko ta in.; za red. I. F. Nadol`nogo. – 7-me vy`d., ster. – K. : Vikar, 2008. – 534 s.
2. Ushy`nsky`j K. D. Y`zbrannyye pedagogy`chesky`e sochy`neny`ya / K. D. Ushy`nsky`j. – M. : Uchpedy`z, 1945. – 565 s.

3. Smirnov S. D. Pedagogika i psihologiya vyisshego obrazovaniya: ot deyatelnosti k lichnosti : ucheb. posobie / S. D. Smirnov – M. : Izd. tsentr «Akademiya», 2001. – 304 s.
4. Maksy`menko S. D. Metody`chni rekomendaciyi «Naukovodoslidny`cz`ka diyal`nist` studentiv»: dlya sluxachiv FPK vy`kl. I-IV rivniv akredy`taciyi VMNZ Ukrayiny` / S. D. Maksy`menko, M. M. Filonenko ; Nacz. med. un-t im. O. O. Bogomol`cya, f-t pidvy`shh. kvalifikaciyi vy`kl., kaf. zag. i med. psy`xologiyi ta pedagogiky`. – K. : [b. v.], 2013. – 63 s.
5. Aseev V. G. Motivatsiya povedeniya i formirovanie lichnosti / V.G.Aseev. – M.,1976. – 158s.
6. Ilin E. P. Motivatsiya i motivyi / Evgeniy Pavlovich Ilin. – SPb. : Piter, 2006.–512 s.
7. Leontev V. G. Motivatsiya i psihologicheskie mehanizmy ee formirovaniya / V.G. Leontev. – Novosibirsk : GP «Novosibirskiy poligrafkombinat», 2002. – 264 s.
8. Dusavitskiy A.K. Motivyi uchebnoy deyatelnosti studentov: Ucheb. Posobie / Dusavitskiy A.K. - Harkov: HGU, 1987.- 55 s.
9. Rubinshteyn S.L. Osnovyi obschey psihologii. / Rubinshteyn S.L. - SPb.: Piter, 2004-713 s.

(переклад на англ. зроблено особисто автором статті).

МАРУСИНЕЦЬ Мар'яна

професор, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
вул. Тургенівська, 8/14, м. Київ, Україна
E-mail: marysunetsm@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ В КООРДИНАТАХ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Анотація. У статті окреслено сутнісні характеристики поняття професійна комунікація в міждисциплінарному контексті теоретичних і прикладних досліджень українських та зарубіжних учених. Розкрито засоби, механізми та чинники формування професійної комунікації; визначено особистісні якості та функції, за яких здійснюється успішне формування у майбутніх фахівців комунікації загалом та професійної зокрема. Перспективним є розроблення дидактико-методичного супроводу з формування професійної комунікації для студентів за профілем підготовки.

© Марусинець М., 2016